

Հայելիսած

Եղեգիս համայնքի ավագանու

19-ր ապրիլի 2024թ. N 52 Առողջման

ՀՀ ՎԱՅՈՑ ԶՈՐԻ ՄԱՐԶ ԵՂԵԳԻՍ ՀԱՍՏԱՏՆՔ

ԱՂԲԱՀԱՆԻԹՅԱՆ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՔՐՄԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ՊԼԱՆ

Եղեգիս համայնք
2024-2028թթ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԳԼՈՒԽ 1. ԱՌԿԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	4
1) ՀԻՄՆԱԽՆԴՐԵՐ, ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՏԵՍԼԱԿԱՆ	4
2) ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆՈՒԹՅԱԳԻՐ	6
3) ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ ԵՎ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ	8
4) ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	9
5) ԻՐԱԶԵԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	12
6) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ.....	14
7) ՄԵՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	17
ԳԼՈՒԽ 2. ՊԼԱՆԱՎՈՐՄ	18
1) ԿԱՆԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՆԱԴՐՈՒՅԹՆԵՐ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ	18
2) ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋԱԺԱՄԿԵՏ).....	23
3) ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ.....	25
4) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ.....	25
5) ԱՌԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՎՈՐՈՒՄ .	27
ԳԼՈՒԽ 3. ՄԵՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	30

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աղյուսակ 1.

Պլանի անվանում	Եղեգիս Համայնքի 2024-2027թ. աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլան	
Պլանավորման մեջ ընդգրկված համայնք, բնակավայրեր	Եղեգիս համայնք՝ Արնչաձոր, Հորս, Թառաթումբ, Քարազլուխ, Սալլի, Շատին, Արտարույնք Հորբատեղ, Եղեգիս, Գողթանիկ, Հերմոն Վարդահովիտ	2024-2027թթ.
Պլանավորման ժամանակաշրջան Ներկայացվող Պլանի նախատեսված վերանայման ամսաթվերը	2025թ. փետրվար 2026թ. փետրվար 2027թ. փետրվար	Ռաֆիկ Դանիելյան – Սանիտարական մաքրման պատասխանատու
Պլանը կազմող անձանց անուն, ազգանուն, պաշտոն Պլանի կենտրոնային տարբերակը ներբեռնելու էլ. հասցե	077163139 077163139raf@gmail.com https://yeghegis.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&dt=Projects	
Պլանը կազմող անձանց էլ. հասցե և հեռախոս Պլանի կենտրոնային տարբերակը ներբեռնելու էլ. հասցե		

Սույն աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլանը մշակվել է ղեկավարվելով «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» օրենքի 4.4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթների համապատասխան:

Պլանը նպատակ ունի նպաստելու Վայոց Ձորի մարզի Եղեգիս համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը՝ նոր տնտեսական հնարավորությունների ձևավորման միջոցով: Այն իրականացվում է համայնքի 12 բնակավայրերում:

Պլանի մշակումը կատարվել է մասնակցային գործընթացով, այսինքն՝ հիմնվել է մտքերի փոխանակման և ներքեցից վերև մոտեցման սկզբունքի վրա: Հաշվի են առնվել Եղեգիս բազմաբնակավայր համայնքի աղբահանության կառավարման գործընթացին առնչվող գործնականում բոլոր գլխավոր հիմնախնդիրները, կատարվել է դրանց լուծման ճանապարհների և հնարավոր տարբերակների վերլուծություն:

ԳԼՈՒԽ 1. ԱՌԿԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

1) ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ, ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՏԵՍԼԱԿԱՆ

Համայնքի տնտեսական գարզացման, սոցիալական խնդիրների լուծմանն է միտված պլանավորման տարածքում աղքահանության և կոշտ թափոնների կառավարման տեսլականը և նպատակները, օգտագործելով համայնքի ուժեղ կողմերը, համայնքային բյուջեի միջոցները, ինչպես նաև պետական կառույցների, հիմնադրամների, գործարարների և մասնավոր հատվածի ներդրումները: Առաջիկա տարիներին նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- Սանիտարական մաքրման ապահովում համայնքի 12 բնակավայրերում
- Ներհամայնքային ճանապարհների մաքրում
- Պատմամշակութային արժեքների պահպանություն
- Համայնքի մաքրության և բարեկարգման խնդիրների կանոնակարգում
- Աղետների ռիսկերի նվազեցում
- աղբավայրերի ստեղծում
- տեխնիկասարքավորումների ձեռքբերում
- նոր աղբամանների տեղադրում

Համայնքն այժմ համագործակցում է մի շարք պետական ծրագրերի հետ, նախատեսվում է հնարավորինս ընդլայնել համագործակցության շրջանակները և ներգրավվել նոր ծրագրեր՝ մասնավորապես, այժմ համայնքը համագործակցում և իրականացնում է ծրագրեր Հայաստանի տարածքային գարզացման հիմնադրամի հետ:

Համայնքի գարզացման ռազմավարությունն է բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով հետևողականորեն բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական պայմանները, համայնքը դարձնել մաքուր, բարեկարգ և գրավիչ համայնք:

Համայնքի տեսլականն է ունենալ գարզացած ենթակառուցվածքներ: Դրան է ուղղված համայնքի աղքահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլանը:

Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և

սպառնալիքների (ՈւժՀՍ) վերլուծություն

Աղյուսակ 2. Եղեգիս համայնք

ՈՒԺԵՂ

ԹՌԻՑԼ

Բնական մրցակցային առավելություններ

- Կանաչ բնություն
- Համաձարակի կանխարգելում
- Մաքուր բնություն
- Մեղմ, տաք կլիմա
- Մաքուր բնական և պատմական բազմաթիվ հուշարձաններ
  - Ինքնահոս ոռոգում
  - Բազմազան բույսերի և դեղաբույսերի առկայություն

- Համայնքի բյուջեի սեփական եկամուտների փոքր չափաբաժին
- Չտեսակավորված աղբ
- Աղբի վարցավճարների հավաքագրման ցածր շեմ
- Աղբավայրի բացակայություն
- Բնակիչների իրավագիտակցության ցածր մակարդակ
- Համայնքային համապատասխան ենթակառուցվածքների բացակայություն
- Բնակչության ցածր կենսամակարդակ
- Ֆինանսական այլընտրանքային միջոցների բացակայություն

ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

- Տեխնիկասարքավորումների ձեռք բերում
  - Սանիտարական մաքրման աշխատանքների կազմակերպում
  - Աղբի տեսակավորում
  - Աղբի վերամշակում
  - Համագործակցության շրջանակների ընդլայնում
  - Միջազգային և տեղական կազմակերպությունների աջակցություն

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

- Համաձարակային հիվանդությունների տարածում
- Զբոսաշրջիկների թվաքանակի նվազում
- Բնական աղետներ
- Ներդրումների անբավարար մակարդակ
- Ֆինանսական այլընտրանքային միջոցների ռեսուրսների բացակայություն
- Արտակարգ իրավիճակներ

2) ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ

Պլանը ներառում է պլանավորվող տարածքի ընդհանուր բնութագիրը: Պլանավորման տարածքը կարող է ընդգրկել նաև մեկ և ավելի համայնքներ՝ աղքահանության գոտիավորման դեպքում: Այդ պարագայում, մշակվելուց հետո Պլանը պետք է հաստատվի բոլոր համայնքների ավագանիների կողմից:

ա. Պլանավորման տարածքի նկարագրություն

Աղյուսակ 3.

	Ընդհանուր տարածք	Գյուղական	Արդյունաբերական	Գյուղատնտեսական	Կանաչ անտառային
Տարածքը (հա)	47663	47663	22	40	50
Տարածքը տոկոսով ընդհանուրից (%)	1.4	1.4	0.04	0.08	0.1

բ. Աշխարհագրական սահմաններ

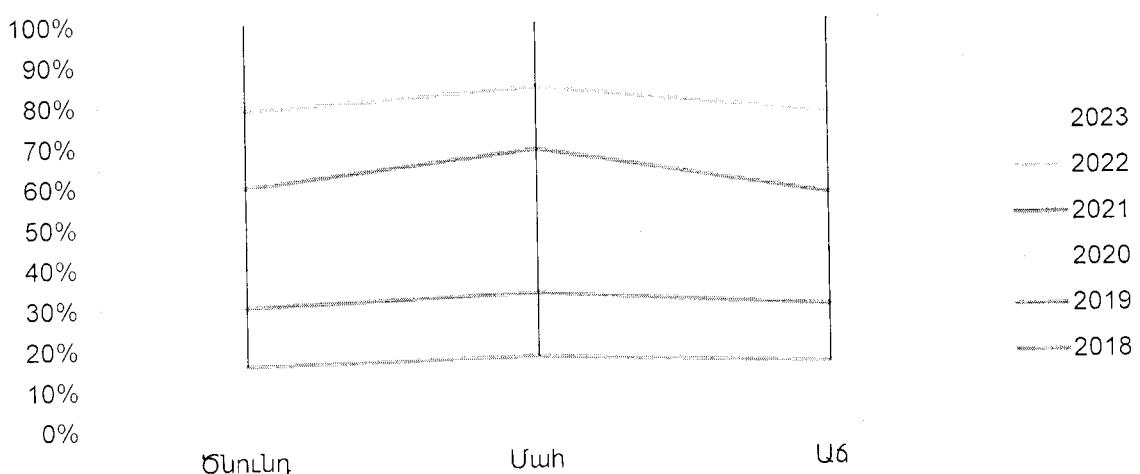
գ. Ժողովրդագրական տեղեկատվություն

Աղյուսակ 4

Գրանցված բնակչություն (մարդ)	Փաստացի բնակվող (մարդ)	Տնտեսությունների թիվ	Բազմաբնակարան շենքերի թիվ	Բնակարանների թիվ
2023թ-6315	5356	1959	0	0
2022թ-6301	5415	1958	6	24
2021թ 6290	5400	1955	6	24

Բնակչության բնական աճը 2018-2023թթ..

ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԱՃԸ

Գծապատկեր 1. Բնակչության բնական աճը

դ. Կոշտ թափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակը և քանակը

Աղյուսակ 5

Թափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակները	Քանակ	Նշումներ
Բնակելի նպատակային նշանակության	1624	
Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր	0	
Անհատական բնակելի տներ	1600	
Ոչ բնակելի նպատակային նշանակության	81	
Առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների մատուցման շինություններ Հյուրանոցային և հյուրատնային	18	
	13	

տնտեսություններ, սպորտի համարանախատեսված, տրանսպորտի բոլոր տիպերի կայանների շինություններ	սպորտի համարանախատեսված, տրանսպորտի բոլոր տիպերի կայանների շինություններ	
Վարչակառավարչական, ֆինանսական, կապի, ինչպես նաև առողջապահության համար նախատեսված շինություններ	26	
Արտադրական, արդյունաբերական գյուղատնտեսական	12	
նշանակության շինություններ		
Գիտակրթական, մշակութային և գրասենյակային նշանակության շինություններ	12	
Շինություններ, իրականացվում է մեկից ավելի, առանձնացված տնտեսական գործունեություն	որտեղ	

3) ԹԱՓՈԽՍԵՐԻ ՔԱՆԱԿ ԵՎ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աղքահանության պլանավորման շրջանակներում, հատկապես գոյացող թափոնների քանակի նվազեցման, տեսակավորման, վերամշակման, օգտահանման ծրագրեր և միջոցառումներ մշակելիս ու նախատեսելիս՝ առանձնապես կարևոր է թափոնների քանակը և բաղադրությունը:

ա. Գոյացող թափոնների քանակի ընդունված ցուցանիշներն են.

մեկ տարում գոյացող թափոնների ընդհանուր զանգվածը (տոննա/տարեկան)

450տոննա/ մեկ տարում

մեկ տարում գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով

(մարդ/կգ/տարի) 1 մարդ/200-250 կգ/1 տարում

մեկ օրում գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով (մարդ/կգ/օր)

1 մարդ/500 600կգ/1 տարում

բ. Թափոնների բաղադրության հիմնական տեսակները/հոսքերը

Կոշտ կենցաղային թափոն՝ աղքամաններում կուտակվող կոշտ կենցաղային թափոն՝ «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանած թափոն,

Խոշոր եղբաշտի թափոն՝ 1իմ և ավել ծավալով թափոն, որը չի տեղադրվում աղքամանում,

Շինարարական աղբ՝ քաղաքաշինական և շինարարական գործունեության հետևանքով առաջացած աղբ,

Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն,

Փաթեթավորման թափոն՝ կոմերցիոն գոտում գոյացող փաթեթավորման թափոն, Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն (ԷԷՍ)՝ շշահագործվող սարքավորում, որը սնուցվում է էլեկտրական ցանցից կամ մարտկոցից,

Կենսաբանական թափոն՝ կենդանական ծագման պարենային և ոչ պարենային հումքի վերամշակումից ստացված թափոններ, ինչպես նաև անասնապահական, թռչնաբուծական և ձկնաբուծական ձեռնարկությունների գործունեության հետևանքով առաջացած թափոններ

Պարտեզային թափոն՝ այգիների, պուրակների և այլ կանաչ տարածքներից հավաքված թափոն, այդ թվում՝ էտման թափոն, տերևներ և այլ նմանատիպ թափոն, Անվաղողեր՝ մարդատար, բենատար մեքենաների և հեծանիվների շահագործումից դուրս եկած անվաղողեր

Վտանգավոր թափոն՝ (բացի ԷԷՍ թափոնից)՝ ներկեր, քիմիկատներ, դյուրավառ նյութեր, բժշկական թափոն և այլն, հնարավոր ցանկը ներկայացված է հավելվածում:

Պլանավորման տարածքում ներկայացվում է թափոնների բաղադրությունը՝ տոկոսներով ըստ ընդհանուրի:

4) ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աղքահանության կառավարման համակարգում պլանավորում իրականացնելիս կարևոր է հստակ պատկերացում ունենալ թափոնների գործածության բոլոր փուլերի մասին՝ թափոնի առաջացումից մինչև վերամշակման կամ օգտահանման:

Եղեգիս համայնքում թափոնները չեն գործածվում, քանի որ սանիտարական մաքրման աշխատաքննությունները իրականացվում են մրցույթում շահած համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպությունները:

ա. թափոնների բանակն ըստ հիմնական տեսակների և դրանց գործածության ձևերի

Աղյուսակ 6

Թափ ոնի տեսա կ	Աղբի գոյաց ում	Աղբի տար եկան	Լուս իմ	Տեսակ ավորվ ած	Վերաօգտ ագործում/ կրկնաօգտ ագործում	Վերամշակ ում և/կամ օգտահան ագործում	Վտանգ ում (%)	Տեղադ րում ոչ սանիտ ար.	Տեղադ րում սանի տար.	Նշու մն
Կոշտ կենց աղայ ին թափ ոն	200- 250	450	100							100

բ. Աղքահանության և կոշտ թափոնների հետ գործածություն

➤ Աղքահանության և կոշտ կենցաղային թափոնների հավաքում Եղեգիս համայնում աղբի հավաքագրումը սովորաբար կատարվում է՝

- Փողոցներում և բակերում տեղակայված աղքամաններից
- Բնակելի տներից և կազմակերպություններից գրաֆիկով կամ պատվերով ժամանող աղքատարների միջոցով

Կարևոր է գնահատել նաև, թե պլանավորման տարածքի բնակչության որ մասն է օգտվում թափոնների հավաքման ծառայությունից:

Աղյուսակ 7

Թափոնների հավաքման մեթոդ	Ծառայությունից օգտվող բնակչություն (%)	Տեսակավորված հավաքում (տոննա)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Չտեսակավորված հավաքում (տոննա)	Չտեսակավորված հավաքում (%)	Նշուներ
Աղքամաններից	95	-	-	450	100	

➤ Աղքահանություն իրականացնող օպերատորներ

Աղյուսակ 8

Օպերատորի անվանում	Սպասարկվող համայնքներ/բնակավայրեր	Սպասարկվող տարածքի բնակչության թիվ	Օպերատորածառածարքը	Օպերատորի աղքատարմերների թուսակները/խառը, տեսակավորված պլաստիկ, թուղթ.... շինարարական և այլ հավաքում	Օպերատորի աշխատանքի գնահատական (1-ից 5)	Նշուներ
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Աղնջաձոր	443	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Թառաբում	461	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Քարագլուխ	812	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Սալի	252	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Հորս	246	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Շատին	1820	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Արտաբույն	1067	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲՊՀ	Հող	260	1	Փակ	Խառը	5

ԲԿՏԲԴԸ Եղեգնաձորի ԲԿՏԲԴԸ	Եղեգիս	389	1	թափրով Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲԴԸ	Ճերմսն	245	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲԴԸ	Գողթանիկ	160	1	Փակ թափրով	Խառը	5
Եղեգնաձորի ԲԿՏԲԴԸ	Վարդահով իտ	254	1	Փակ թափրով	Խառը	5

➤ Աղբի տեղափոխման սխեմաներ

Սույն ենթափածնում նկարագրվում է թե ինչպես է պլանավորման տարածքում կատարվում աղբահանությունը.

Աղյուսակ 9

Թափոն ի տեսակ	Հեռավորութ յուն մինչև աղբավայր, կմ	Հեռավորու թյուն մինչև փոխաբեռն ման կայան, կմ	Հեռավորու թյուն մինչև տեսակավո րման կենտրոն, կմ	Հեռավորություն մինչև այլ գործածության կայանք/վերամշ ակման գործարան այլն/կմ	Նշում ինքնափոխադ րման մասին
Կոշտ կենցաղ ային թափոն	46	-	-	-	-

➤ Թափոնների գործածության կայաններ

Աղյուսակ 10

Թափոնների գործածության կայանքներ	Առկայություն (պլանավորմա ն տարածքում առկա և/ առկա չե առկա է այլ տարածքներում)	Հզորություն ն, հազոր/տա րի	Հեռավորությու ն պլանավորման տարածքից, կմ	Նշումնե ր
Տեսակավորման կենտրոն	Առկա չե			
Ապակու վերամշակման կայանք	Առկա չե			
Մետաղի վերամշակման կայանք	Առկա չե			
Պլաստիկի վերամշակման կայանք	Առկա չե			
Թղթի վերամշակման կայանք	Առկա չե			
Կոմպոստացման կայանք	Առկա չե			

Կենսագագի արտադրման կայանը	Առկա չէ			
Աղբակիզման կայանը Վնասազերծման/վերացմ ան կայանը	Առկա չէ			
Փոխաբեոնման կայան	Առկա չէ			
Աղբավայր	Առկա չէ			
Այլ/նշել/	Առկա չէ			

➤ Աղբավայրեր և աղբանոցներ

Երեքիս համայնքում գողծող աղբավայրեր և աղբանոցներ առկա չեն:

➤ Պատասխանատվության փաստացի բաշխումը

Պլանի նպատակային մշակման և արդյունավետ իրականացման համար կարևոր է հստակ սահմանել Պլանում այս կամ այն կերպ ներգրավված անձանց շահակիրների, պատասխանատունների, իրականացնողների միջև պատասխանատվության շրջանակները: Պլանով նախատեսված տարրեր գործողություններ և թափոնների գործածության տարրեր փուլեր ենթադրում են տարրեր պատասխանատուններ և շահակիրներ:

Այլուսակ 16

Պատասխանա տուններ	Իրազ եկությ ան բարձր ացում (%)	Խա ռը հա վա րու մ	Տեսա կավո րված հավ արու մ	Տեղ ափ ողու մ	Տեսակավ որում/գոր ծարանայ ին/(%))	Վերաօ գտագ ործում /	Վերամ շակում և/կամ օգտահ կրկնա անում	Վերամ շակում և/կամ օգտահ անում	Վտանգ ավոր թափոնն երի վնասազ երծում/վ երացում (%)	Տեղ ադր ում աղբ ակա յրու մ (%)
ՏԻՄ	60	10								
Մասնավոր հատված										
Արտադրող										
Բնակչություն										
Քաղաքացիակ ան կազմակերպութ յուն										

5) ԻՐԱԶԵԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Այլուսակ 19

Հարցեր

Իրազեկվածության/զնիունա

Նշումներ/առաջարկություն

	կության աստիճան /1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց/	ններ
1. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղյուրներ		
Կրթության տարրեր աստիճաններ (նախադպրոցական, դպրոցական, բուհական)	2	
Սոցիալական գովազդներ	4	
Պաշտոնական տեղեկտվություն ԶԼՄ- ներով	2	
Քաղաքացիական կազմակերպությունների գործունեություն	1	
2. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ տեղեկացվածություն		
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազդեցությունները	1	
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազդեցությունները	2	
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազդեցությունները	1	
Թափոնների աղբավայր հեռացնելու ազդեցությունները	1	
Թափոնների հիերարխայի իմացություն	2	
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ	3	
Օրենսդրության պատմիչ գործիքներ	2	
Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող	3	

բնապահպանական ծրագրեր		
3. Թափոնների կայուն կառավարման վերաբերմունք ակնկալիքներ	և	
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորություն	3	
Թափոնների տեսակավորման օգուտներ	2	
Թափոնների վերաօգտագործման օգուտներ	2	
Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտներ Էրազեկվածության արշավների օգուտներ	1	
4. Բնակիչների տնտեսվարողների գոհունակություն		
Աղբամանների տեղակայվածություն	4	
Աղբամանների վիճակ	5	
Չտեսակավորված թափոնների հավաքման հաճախականություն	3	
Տեսակավորված թափոնների հավաքում	2	
Համայնքի սանհիտարական վիճակ	4	
Աղբահանության վճար	3	
Մատուցված ծառայությունների ընդհանուր վիճակ	5	

6) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ

Սույն բաժնում ներկայացվում է Պլանավորման տարածքում ֆինանսատնտեսական նկարագիրը:

ա. Աղբահանության եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր նկարագրություն

Աղյուսակ 20

Տարի	Փաստացիքնական չափամասները	Աղբահանության գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղբահանության գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Վարձավճարների համապատասխան ընդգրկված ընդհանուր թիվը	Վարձավճարների համապատասխան ընդհանուր թիվը	Աղբահանության գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղբահանության գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը
2021	6290	100	43	1	-	10500000	-
2022	6301	100	45	1	-	12200000	-
2023	6400	100	50	1	-	12980000	-

բ. Հավաքագրում և ծախսեր

Սույն ենթաքանում ներկայացվում է աղբահանության և թափոնների կառավարման եկամուտներն ու ծախսերը վերջին երկու-երեք տարվա ընթացքում (Աղյուսակ 21):

Աղյուսակ 21

Տարի	Եռամսյակ	Աղբահանության եկամուտ/ հավաքագրում						Եկամուտ վերամշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	Աղբահանության ծախս		Սանհատարական մաքրման ծախս	
		Բնակչություն			Տնտեսվարող սուբյեկտներ				Պլան	Փաստ		
		Պլան	Փաստ	%	Պլան	Փաստ	%					
2021	1-ին եռ.	2575000	200000	7.7	50000	10000	20	Վերամշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	-	-	-	
	2-րդ եռ.	2575000	250000	9.7	50000	15000	30		-	-	-	
	3-րդ եռ.	2575000	500000	19.4	50000	50000	100		-	-	-	
	4-րդ եռ.	2575000	1050000	40.7	50000	92000	18.4		-	-	-	
		10300000	2000000	19.4	200000	167000	83.5		-	-	-	
Տարեկան 2021թ.	1-ին եռ.	2975000	250000	8.4	50000	15000	30	Պլան	-	-	-	
	2-րդ եռ.	2975000	450000	15.1	60000	30000	50		-	-	-	
	3-րդ եռ.	2975000	800000	26.8	60000	50000	83		-	-	-	
	4-րդ եռ.	2975000	122400	41.0	60000	135000	225		-	-	-	
		11900000	2722400	22.8	300000	230000	76.6		-	-	-	
Տարեկան 2022թ.	1-ին եռ.	3240000	700000	21.6	60000	30000	50	Փաստ	-	-	-	
	2-ին եռ.	3240000	800000	24.7	60000	50000	83		-	-	-	
	3-ին եռ.	3240000	600000	18.5	60000	50000	83		-	-	-	
	4-ին եռ.	3240000	1738000	53.6	60000	70000	117		-	-	-	
	Տարեկան 2023թ.	12960000	3838000	29	240000	200000	100		-	-	-	

գ. Թափոնների գործածության հասանելի տարբերակների արժեքներն ըստ տեսակների

Աղյուսակ 22

Թափ ննի տես ակ	Խառը հավաքո ւմ(դր/տ)	Տեսակա վորված հավաքու մ(դր/տ)	Տեղափ ոխում (դր/տ)	Տեսակա վորում/ գործար արայ	Վաճա ռք որպես հումք (դր/տ)	Վերամշակու մ/օգտահանո ւմ (դր/տ)	Վնաս ազերծ ում (դր/տ)	Տեղադրում աղբավայր ւմ (դր/տ)
Կոչտ կենց աղայ ին թափ ոն	450		450տ					

դ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ինքնարժեքը

Թափոնների կառավարման ինքնարժեքի հաշվարկը Պլանի պարտադիր բաղկացուցիչ մաս է: Այն հաշվարկվում է՝ 23-րդ աղյուսակը լրացնելով:

Աղյուսակ 23

Կոշտ կենցաղա յին թափոն	Խոշոր եզրաշ ափերի թափոն	Շինար արակ ան աղբ	Շահագործ ումից դուրս եկած ավտոմեքե մաներ, մետաղակ ան ջարդոն	Անվա դողեն բ	Փաթեթ ավորու մ և փաթեթ վածք	Էլեկտր ական և էլեկտր ոնային թափոն	Կեն սար անգ ան ավո ր ակ ան թա փոն ներ	Վտ անգ ավո ր ակ ան թա փոն ներ
Աշխատուժ, դրամ/տարի	5000000							
Արտահագուս տ և գործիքներ դրամ/տարի	150000							
Տեխնիկա շահագործում և պահպանում	300000							
Վառելիքի ծախս	3500000							
Աղբամաններ ի շահագործում և պահպանում	150000							
Վարչական ծախսեր	3780000							

դրամ/տարի					
Բնապահպան	100000				
ական հարկ					
Թափոնի գոյացում					
տոննա/տարի					
Մեկ անձի	200				
կողմից գոյացող թափոնի բանակ /կգ/տարի					

7) ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Յուրաքանչուր ծրագրի արդյունավետությունն ապահովելու կարևոր գործիք է մշտադիտարկումն ու արդյունքների գնահատումը, ուստի այն Պլանի պարտադիր բաղկացուցիչ մասն է:

բ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ներկայիս համակարգի արդյունավետության գնահատում

Աղյուսակ 24

Դերակատ ար	Արդյունավետությ ան մակարդակ 1- շատ ցածր, 2- ցածր, 3-միջին, 4- բարձր, 5- գերազանց	Արդյունավետությ ան հիմնական պատճառները	Արդյունավետությ ան բարձրացման ուղղված միջոցառումներ կամ փոփոխություններ	Նշումնե ր
ՏԲՄ ԵՎ ՏԿՄ	4	Բացատրական աշխատանքներ	Աղբահեռացում	
Մասնավոր հատված				
Բնակչությո ւն				

ԳԼՈՒԽ 2. ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

Բովանդակություն

- 1) Կանխատեսումներ և կանխադրույթներ
- 2) Նպատակների և թիրախների սահմանում
- 3) Գործողությունների պլան
- 4) Երկարաժամկետ զարգացում
- 5) Պլանավորված գործողությունների իրագործման համար պահանջվող բյուջե և ֆինանսավորում

1) ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՆԽԱԴՐՈՒՅԹՆԵՐ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

ա. Կանխատեսումներ

Աղյուսակ 25

Կանխատեսելի փոփոխություններ	2024	2025	2026	2027	2028	Նշումներ
Փաստացի բնակչության ակնկալվող թիվ	6400	6500	6600	6700	6800	
Տնտեսական փոփոխություններ						
Սպառողական ապրանքների ակնկալվող փոփոխություններ						
Թափոնների աղբյուրների փոփոխություններ						
Թափոնների վերամշակման/օգտահանման ակնկալվող կայանքներ						
Թափոնների հեռացման վայրերի փոփոխություններ՝ սանիտարական աղբավայրեր, փոխարենման կայաններ						
Քաղաքականության փոփոխություններից ակնկալվող ազդեցություններ/կանխարգելման, կրծատման, տեսակավորման և վերաօգտագործման մասով/						

բ. Կանխադրույթներ

Աղյուսակ 26

Հ/Հ	Թափոնի տեսակ	Գործածության առաջնահերթոն որյուն (բարձր, միջին, ցածր)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ մեկ շնչի հաշվով (կգ/տարի/մաք դ)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհանուր քանակ (հազ մ/տարի)	Նշումնե ր
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, թվում՝ օրգանական թուղթ, ստվարաթուղթ	բարձր ցածր միջին	100 50 5	0.3 0.1 0.01	
	պլաստիկ ապակի մետաղ	միջին	10	0.1	
	Այլ (նշել ըստ անհրաժեշտությա ն)	միջին	5	0.01	
2	Խոշոր եզրաշափերի թափոն	ցածր	20	0.1	
3	Շինարարական աղբ	ցածր	10	0.1	
4	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	ցածր	-		
5	Անվաղողեր	ցածր	10	0.1	
6	Փաթեթավորում և փաթեթվածք	ցածր	5		
7	Էլեկտրոնական և էլեկտրոնային թափոն	ցածր	5		
8	Կենսաբանական թափոն	ցածր	10		
9	Այլ (նշել ըստ անհրաժեշտությա ն)	ցածր			

	մետաղակ ան ջարդոն													
5	Անվաղողե ր	ցածր												
6	Փաթեթավ որում և փաթեթպա ծը	ցածր												
7	Էլեկտրոն ական և էլեկտրոն ային թափոն	ցածր												
8	Կենսարա նական թափոն	միջին												
9	Այլ (նշել ըստ անհրաժեշ տության	միջին												

	Եկած ավտոմեք ենաներ, մետաղա կան ջարդոն							
5	Անվադո ղեր	միջին	1	0,2	90			
6	Փաթեթա վորում և փաթեթվ ածը	ցածր	0,5	0,1	30			
7	Էլեկտրո նական և էլեկտրոն ային թափոն	ցածր	0,3	0,0	20			
8	Կենսաբ անական թափոն							
9	Այլ (նշել ըստ անհրաժե շտությա ն)							

2) ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ)

Սույն բաժնում սահմանվում են աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման նպատակները և թիրախները պլանավորման ժամանակաշրջանում։ Այն պետք է ներառի նաև թափոնների քանակն ըստ գործածության ձևերի, պատասխանատվության բաշխումը մասնակիցների միջև, մասնակիցների կարողությունը, իրազեկվածության աստիճանը, տվյալների հավաքումը։

ա. Թափոնների կառավարման գլխավոր նպատակներն են՝

- սկզբնաղյուրում թափոնների առաջացման կրճատումը
- աղբավայրում (ներառյալ սանիտարական) տեղադրվող թափոնների քանակի կրճատումը։

բ. Պետք է սահմանվեն նաև թափոնների գործածության հետևյալ ձևերին առնչվող թիրախային ցուցանիշները՝

- տեսակավորված հավաքում
- խառը հավաքում և տեսակավորում
- վերամշակման և օգտահանման աճ
- վտանգավոր թափոնների վնասազերծման ու չեղոքացման կրճատում

- աղբավայրում, այդ թվում՝ սանհիտարական աղբավայրում տեղադրվող թափոնների քանակի կրճատում:

Գործողությունների պլան՝ կարճաժամկետ և միջնաժամկետ թիրախներին հասնելու համար

Այլուսակ 37

h/h	Նպատակը գործածության ձևերի	բառ	ուժիության կարգավորման պլանի վեցական	Կարճաժամկետ միջոցառում (2024- 2026թթ)	Միջնաժամկետ միջոցառում (2026-2028)	Նշումներ
I	Խառը հավաքում					
II	Տեսակավորված հավաքում					
III	Վերաօգտագործում կրկնաօգտագործում					
IV	Վերամշակում օգտահանում					
	Վերամշակում օգտահանում որպես երկրորդային ռեսուրս					
	Սննդանյութի և այգիների թափոնների օգտահանում/կոմպոստացում					
	Էներգիայի օգտահանում/կենսագազ, բրիկետ, բիոդիգել/					
V	Վնասազերծում/չեղոքացում					
VI	Տեղադրում սանհիտարական աղբավայրերում					
VII	Տեղադրում սանհիտարական աղբավայրերում	ոչ				

3) ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Պլանի մշակման ժամանակ կարձաժամկետ և միջնաժամկետ թիրախներ սահմանելիս անհրաժեշտ է դրանք դիտարկել երկարաժամկետ զարգացման համատեքստում՝ թափոնների կառավարման կայունությունը երաշխավորելու նպատակով:

Աղյուսակ 38

Թափոնների գործածությա ն համար նախատեսվո ղ կայանք	Թափոն ի տեսակ	Կայանքի հզրությու ն, տ/տարի	Շահագործմա ն նախատեսվո ղ մեկնարկի տարեթիվը	Անհրաժեշտ ուսումնասիրությո ւն	Նշումնե ր
x	x	x	x	x	

4) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ

ա. Կարճաժամկետ միջոցառումների բյուջե և ֆինանսավորում

Աղյուսակ 39

Հնդիա մենք	1420	14200	14200	7200	7200
---------------	------	-------	-------	------	------

թ. Միջնաժամկետ միջոցառումների բյուջե և ֆինանսավորում

Աղյուսակ 40

Հ/Հ	Սահմ անվա ծ թիրա խ	Միջոցառ ան անվանում	Միջն ցառն ան արժե ք (հազ. դր.)	Ծախսերն պլանավորման միջնաժամկետ ժամանակահատվ ածի համար	Ծախսերն պլանավորման միջնաժամկետ ժամանակահատվ ածի համար	Ծախսերի փոխան ափակումը միջնաժամկետ ժամանակահատվ ածի համար	Ծախսերի փոխան ափակումը միջնաժամկետ ժամանակահատվ ածի համար	Ծախսերի փոխան ափակումը միջնաժամկետ ժամանակահատվ ածի համար
1	Եղեգի ս համայ նք	Սանիտար ական մաքրում և աղբահան ություն	14200	14200	1420	142 00	14200	14200
2								
3								
4								
	Հնդիա մենք		14200	14200	1420	142 00	14200	14200

գ. Առանձին միջոցառումների մանրամասն աշխատանքային պլան և բյուջե

Աղյուսակ 41

Միջոցառում	Կապիտալ ներդրումներ	Գործառնակա ն ծախսեր	Այլ ծախսեր /մանրամասնե ւ նշումների մեջ/	Նշումնե ր
Աղբարկղերի տեղադրված տեղանքի	Աղբարկղերի տեղադրված տեղանքի	1000000		

բարելավում	բարելավում, բետոնապատում պատերի շարվածքների կառուցում		
Սնիտարական մաքրման արշավներ դեպի պատմամշակութայի և կոթողներ աղբատար մերձնայի և աղբամանների ձեռքբերում	Աշխատուժ Համաֆինանսավորում	480000 40000000	

5) ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՎՈՐՈՒՄ

ա. Եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր նկարագրության պլանավորման տարածքում
նախատեսվող պլանավորման ժամանակաշրջանում

Աղյուսակ 42

Տարի	Բնակչության թիվ	Աղքահանության վարձավճար դրամ/անձ	Գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղքահանության համակարգում ընդգրկված տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը /աղքահանության պայմանագիր/	Վարձավճարների հավաքման և տեղափոխման ծախսեր, դրամ/տարի	Աղբի հավաքման և տեղափոխման ծախս, դրամ/տոննա
1-ին տարի	6300	100	45	45	7000 000	
2-րդ տարի	6315		50	48	7100 000	
3-րդ տարի	6400		55	50	7200 000	
4-րդ տարի	6500		55	53	7 300 000	
5-րդ տարի	6600		58	55	7 500 000	

բ. Եկամուտ/հավաքագրում և ծախսեր

Պլանավորման տարածքում աղքահանության և թափոնների կառավարման նախատեսվող եկամուտները ու ծախսերը պլանավորման տարիներին ներկայացվում է ստորև՝ 43-րդ աղյուսակում:

Տարի	Աղբահանության եկամուտ/հավաքագրում		Եկամուտ վերամշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	Աղբահանության ծախս	Սանհիտարական մաքրման ծախս
	Բնակչություն	Տնտեսվարող սուբյեկտներ			
1-ին տարի	6300	45		2167000	500 000
2-րդ տարի	6315	50		2952000	500 000
3-րդ տարի	6400	55		4037000	600 000
4-րդ տարի	6500	55		5000000	600 000
5-րդ տարի	6600	58		5500000	600 000

գ. Ընդհանուր եկամուտ և ծախս

Պլանավորման տարածքում աղբահանության և թափոնների կառավարման նախատեսվող եկամուտներն ու ծախսերի ընդհանուր պատկերը պլանավորման տարիներին ներկայացվում է 44-րդ աղյուսակում:

	Եկամուտներ	Ծախսեր	Տարբերություն
1-ին տարի	2 167 000	10 500 000	-8333000
2-րդ տարի	2 952 000	12 000 000	-9048000
3-րդ տարի	4 037 000	13 000 000	-8963000
4-րդ տարի	5000 000	15 000 000	-10 000 000
5-րդ տարի	5 500 000	15 500 000	-10 000 000

դ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման նախատեսված ինքնարժեքը՝ ըստ հիմնական հոսքերի

Կոշտ թափոնների կառավարման նախատեսված ինքնարժեքը՝ ըստ հիմնական հոսքերի պլանավորման ժամանակահատվածում ներկայացվում է 45-րդ աղյուսակում:

Կոշտ կենց աղայ ին թափո ն	Խոշոր եզրաչ ափեր ի թափո ն	Շինար արակա ն աղբ	Շահագո րծումից դուրս եկած ավտոմե քնաներ ,	Անվա դողեր դուրս եկած եկած ավտոմե քնաներ ,	Փաթեթ ավորու մ և փաթեթ վածք	Էլեկտ րական և էլեկտր ոնային թափո ն	Կենսար անակա ն թափոն	Վտան գավոր թափո ններ
Աշխատու	5000							

յժ, դրամ/տա րի	000							
Արտահա հագուստ գործիքնե ր, դրամ/տա րի	150 000							
Տեխնիկա շահագոր ծում և պահպան ում	300 000							
Վառելիքի ծախս	3 500 000							
Աղբաման ների շահագոր ծում և պահպան ում	150 000							
Վարչակա ն ծախսեր դրամ/տա րի	3 780 000							
Բնապահ պանակա ն հարկ	100 000							
Թափոնի գոյացում տոննա/տ արի								
Մեկ անձի կողմից գոյացող թափոնի բանակ/կզ /տարի	73							
Մեկ անձի հաշվով ինքնարժե ք /դրամ. մարդ/	2065							

ԳԼՈՒԽ 3. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի աղքահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլան և դրանից բխող աշխատանքները կարևոր են համայնքի զարգացման գործում, որոնք միտված են գլխավորապես համայնքի բնակչության կենսամակարդակի և ապրուստի պայմանների բարելավմանը, այդ իսկ պատճառով մշտադիտարկումը շատ կարևոր է:

Նախատեսվում է մշտադիտարկումը իրականացնել 5 տարիների ընթացքում վերը նշված բոլոր ծրագրերի իրականացման ժամանակ, ինչպես նաև իրականացնել մշտադիտարկումը յուրաքանչյուր ծրագրի ավարտից հետո հասկանալու ստացված օգուտները և հետազայում նմանատիպ ծրագրերի իրականցման ընթացքում կատարվելիք բարեփոխումները:

Մասնավորապես մշտադիտարկման կենթարկվեն հետևյալ ցուցանիշները.

- յուրաքանչյուր ծրագրի բյուջեն,
- ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրները,
- ծրագրի օգուտները և արդյունքները,
- ներգրավված բնակիչների թիվը,

Կատարված մոնիթորինգի արդյունքները կամփոփեն և կներկայացվեն համայնքի բնակչության ուշադրությանը տարին մեկ անգամ՝ հրավիրելով համայնքի ընդհանուր ժողով: Այն կօգնի ապահովել ՏԻՄ աշխատանքների թափանցիկություն, ինչպես նաև յուրօրինակ հարթակ կհանդիսանա լսելու համայնքի բնակիչների առաջարկությունները և կարծիքները: